

जाहिरातीचे दर.

खालील पत्त्यावर चौकशी

करावी

व्यवस्थापक, अर्थ,

'दुर्गाधिवस', पुणे

अर्थ

वर्गणीचे दर.

वार्षिक वर्गणी

रु ४

(रुपाल हशिल माक)

किरकोळ अकास

एक आणा

'अर्थ एव प्रधान' इति कौटिल्य अर्थमूलौ धर्मकामाविति।

संपादक—प्रो. वा. गो. काले.

—कौटिल्य अर्थशास्त्र

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख १५ डिसेंबर, १९३७

अंक ४९

टिळक आयर्न अँड स्टील वर्क्स

सर्व प्रकारचे स्टील स्ट्रक्चरल वर्क (काम) तयार करतात]

मो. मु. टिळक

प्रो मेकॅनिकल इंजीनियर,

दी प्रॉव्हिन्शियल बँक ऑफ

इंडिया लिमिटेड

हेड ऑफिस : बेंगलोर

शाखा सुब्वर्गी, दादर, पुणे, पुणे शहर, सोलापूर, पांचगणी, कऱ्हाड

चेअरमन खानसाहेब हाजी कासम, अम् अल सी प्रेसिडेंट, कऱ्हाड म्युनिसिपालिटी

मॅनेजिंग डायरेक्टर : अस पी ठाकर

चालू ठेवी द सा द र्शे २% सेव्हिंज बँक ठेवी : द सा द र्शे ३%

मुदतीच्या ठेवीच्या दराबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी सर्व

प्रकारचे बँकिंगचे व्यवहार केले जातात सविस्तर माहितीकृपित बँकेकडे चौकशी करा

डॉ जी एस् गोरे, अजट अच जी गट्टे, बी अससी, १७ मेन स्ट्रीट, पुणे अजट, लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

दि गुड-वुइल

अँड शुअरन्स कंपनी लि.

पोस्ट : मिरज मिशन हॉस्पिटल

विमेदारास

भरपूर सवलती

माफक हते

ठिकठिकाणी एजंट्स नेमणे आहेत

पत्राव्यवहार करावा.

हेड ऑफिस : कुपवाड, जि. सातारा,

मॅनेजिंग डायरेक्टर

दि डेक्कन पेपर मिल्स कंपनी, लिमिटेड.

रे पेपर मिल, मुंबवा, पुणे. पद्मजी पेपर मिल, मुंबई.

पूर्वी आम्हांस लागणारा सर्व कागद आम्ही आपल्या देशांतच तयार करित होतो, आणि

महाराष्ट्रातील कागदाचा घडा सुप्रसिद्ध होता

सध्यांच्या यांत्रिक युगांत, कागदाचे प्रकार आणि त्यास असलेली मागणी विलक्षण वाढली असतां आम्हीं पूर्ण स्वदेशी कागदच कां वापरून नये आणि आम्हांस सर्व स्वदेशी कागद का पुरवता येऊं नये!

ह्या प्रश्नांस, दि डेक्कन पेपर मिल्स कंपनीने, अनेक प्रकारांचा व प्रतींचा कागद आपल्या

कार्यक्षम कारखान्यांत तयार करून समाधानकारक उत्तर दिलें आहे.

तुम्हांस कसलाहि कागद पाहिजे असो, त्यासंबंधानें खालील पत्त्यावर

चौकशी करून तो कागद घ्या.

८१५-१६ भवानी पेठ, पुणे.

अहमदाबाद हाऊस, वॅलर्ड एस्टेट, मुंबई.

विविध माहिती

ग्रेट ब्रिटनचे इतर देशात गुंतलेले भांडवल

ग्रेट ब्रिटनचे परराष्ट्रात एकूण सुमारे ४९ अब्ज रु. भांडवल गुंतलेले आहे व त्यापासून २ अब्ज, ४० कोटी रु. सालिना उत्पन्न त्या देशास मिळते, असा हिशेब सर रॉबर्ट किंडर्सले ह्यांनी "इकनॉमिक जर्नल" मध्ये प्रसिद्ध केला आहे हिंदुस्थान व सिलोन ह्यांतील ब्रिटिश भांडवल सुमारे ५३ अब्ज रु. भरले

हिंदी पदार्थसंग्रहालयांची परिषद

डॉ. मार्कहेम व मि. हारग्रोव्हज ह्यांनी १९३६ साली हिंदुस्थानातील पदार्थसंग्रहालयांची पहाणी केली, त्या बाबतच्या रिपोर्टाचा परामर्श 'अर्था' च्या-ता २४ नोव्हेंबरच्या अकातील अग्रलेखात घेण्यांत आला आहे हिंदी म्यूसियम्स परिषदेचे आविश्कन गेल्या आठवड्यात भरले, त्यावेळी सर गिरीजाशंकर बाजपाई ह्यांनी उपरिनिर्दिष्ट रिपोर्टाचा उल्लेख करून, अहमदालातील सूचना उपयुक्त असल्याचे कबूल केले.

हिंदी आय सी. एस परीक्षा—तीन जागांसाठी चढाओढ

हिंदुस्थानात येत्या वर्षी घेण्यात येणाऱ्या आय सी. एस. परीक्षेस जे उमेदवार बसतील, त्यापैकी पहिल्या तिघास निवडण्यात येऊन इंडियन सिव्हिल सर्व्हिसमध्ये घेण्यात येईल, असे फेडरल पब्लिक सर्व्हिस कमिशनने जाहीर केले आहे

हाताने बनविलेल्या कागदाचे धंद्यास वाव

हाताने कागद बनविण्याच्या क्रियेमध्ये सुधारणा होण्यास वाव आहे व हा धंदू हिंदुस्थानात खेडेगांवी धंदू म्हणून उर्जितावस्थेस आणतां येणे शक्य आहे, असे मत डॉ. हटर ह्या एका अमेरिकन संशोधकाने व्यक्त केले आहे

सयुक्त प्रांतातील साखरेच्या कारखान्यांचे नियंत्रण

साखरेच्या कारखानदारांनी शेतकऱ्यांकडून-ऊस कोणत्या दराने विकत घ्यावा, हे बिहार सरकारने मार्गेच ठावून दिलेले आहे. सयुक्त प्रांत सरकारहिल्याच पद्धतीची कायदेशीर योजना करणार आहे प्रांतिक कायदेमंडळाची बैठक जानेवारी, १९३८ मध्ये भरेल, त्यावेळी ह्या बाबत बिल मांडण्यात येईल, त्यात कारखान्यांचे नियंत्रण करणारी काही कलमेंहि घालण्यात येतील असे समजते

दि त्रावणकोर नॅशनल ॲन्ड किलॉन बँक लि.

वरील बँकेची शाखा २८४, मेन स्ट्रीट, कॅम्प, पुणे, या ठिकाणी ता. ६ डिसेंबर पासून उघडण्यात आली व देवघेवीचे व्यवहारास ता. ७ डिसेंबर १९३७ पासून सुरवात झाली. दि त्रावणकोर नॅशनल किलॉन बँक लि ही दक्षिण हिंदुस्थानात जाईट स्टॉक बँकामध्ये प्रमुख गणली जाते. तिच्या एकूण ७१ शाखा असून दिल्ली व विजगापट्टम येथेहि शाखा लवकरच उघडण्यात यावयाच्या आहेत रिझर्व्ह बँकेशी जोडलेल्या बँकांचे यादीत त्रावणकोर नॅशनल ॲन्ड किलॉन बँकेचे नांव आहे.

म्हैसूर सरकारच्या ताब्यात रेल्वे फाटे जाणार ?

बंगलोर-हरिहर व बंगलोर-हिंदूपूर हे रेल्वे फाटे मद्रास ॲन्ड सदर्न मराठा रेल्वेचे ताब्यातून म्हैसूर दरबारच्या ताब्यात १ जानेवारी, १९३८ रोजी जाणार आहेत बंगलोरचे रेल्वे स्टेशनहि म्हैसूरचे ताब्यात जाईल, परंतु मद्रास ते बंगलोर हा ब्रॉड गेज फाटा मात्र एम्.एस.एम्. रेल्वेच्या नियंत्रणाखाली पूर्ववत् राहिल.

हलक्या वजनाची नाणी

हलक्या वजनाची चादीची नाणी वितळवून टाकण्याची पद्धत आहे. १९३६-३७ मध्ये एकूण ५९ लक्ष, ९२ हजार नाणी अशा रीतीने वितळविण्याकरिता टाकसाळीकडे पाठविण्यात आली, त्यापैकी ३५ लक्षापेक्षा ज्यास्त रुपये होते.

नाताळाचे प्रचंड विलायती टपाल

नाताळामध्ये पाश्चात्य लोक इष्टमित्रांस शुभचिंतनहेतुक पत्रे व नजरा पाठवतात गेल्या ४ तारखेच्या विलायतच्या बोटीने २० लक्ष पत्रे रवाना झाली आणि त्यांनी ५०० थैल्या भरल्या होत्या. एकूण अडीच हजार पोस्टाच्या थैल्या होत्या आणि त्यापैकी प्रत्येकीत दोन हजार ते आठ हजार पत्रे, पाकिटे वगैरे होती. आठ हजार रजिस्टर केलेले जिन्स व एक हजार पार्सले होती. ती ह्याशिवाय निराळीच !

ग्रेट ब्रिटनमधील सहकारी मालविक्रीची वुकांने

मालविक्री किरकोळीने करणाऱ्या ब्रिटिश सहकारी मंडळाच्या सभासदांची संख्या ७८ लक्ष आहे त्याचे भांडवल १९० कोटी रुपये आहे आणि एकूण जिद्गी २८० कोटी रुपये आहे. गेल्या साली त्याची ३०० कोटी रुपयाच्यावर विक्री झाली. चाळू साली हा आकडा २५ कोटींनी वाढेल असा अंदाज आहे.

पृथ्वीचा वेग कमी होत आहे !

पृथ्वीचा स्वतःभोवती फिरण्याचा वेग कमी होत आहे आणि त्यामुळे दिवसाची लांबी वाढणार आहे पण ही फार काळातराची गोष्ट आहे. २७,००० वर्षांनी दिवसाच्या चोवीस तासांत एका सेकंदाची भर पडेल आणि इसवी सनाच्या ३,८८,८१,९३७ ह्या वर्षी दिवस २५ तासांचा होईल.

ट्रेझरी बिलावर १२ आणि ११ पै व्याजाचा दर

रिझर्व्ह बँकेने गेल्या आठवड्यात २ कोटी रुपयाची ट्रेझरी बिले विकली त्यांवर व्याजाचा सरासरी दर द. सा. द. शें. १२ आ. १ पै पडला

बेलापूर कंपनीचे डिव्हिडंड

बेलापूर कंपनीची १८ वी वार्षिक साधारण सभा सर पुरुषोत्तमदास ठाकुरदास ह्यांचे अध्यक्षतेखाली गेल्या आठवड्यात भरली होती. ३० सप्टेंबर, १९३७ अखेरच्या वर्षी कंपनीस ७ लक्ष, ९१ हजार रु नफा झाला, त्यातून प्रत्येक भागास ७ रु. (करमाफ) डिव्हिडंड सभेत मजूर झाले कंपनीचा प्रत्येक भाग ५० रुपयांचा आहे. गेल्या वर्षी कंपनीने ८ टक्के दराने डिव्हिडंड दिले होते.

इटालियन कपडे १०० टक्के स्वदेशी ?

हिंदुस्थान, इजिप्त व अमेरिका ह्या देशांतून कापूस आणून त्याच्या मोबदल्याची भरपाई करण्याची अडचण भासू नये म्हणून इटलीने कपास, लोकर व रेशीम ह्यांच्या ऐवजी कृत्रिम पदार्थ वापरण्याचा यत्न चालवला आहे कापसाच्या कापडात पूर्वी ९० टक्के कापूस असे, आता ५२ टक्केच असतो.

इटलीने राष्ट्रसंघ सोडला

इटलीने ता. ११ डिसेंबर, १९३७ रोजी राष्ट्रसंघ सोडल्याचे जाहीर केले गेले १८ महिने इटलीने सघाच्या बैठकीत भाग घेतला नव्हताच. तथापि, सभासदत्व सोडल्याची मामुली घोषणा आता करण्यात आली आहे.

सुबई बदरांतून सोन्याची साप्ताहिक निर्गत

रु. किंमत

२८-११-३७ ते ४-१२-३७	९,६४,८९१
५-१२-३७ ते ११-१२-३७	५०,९८,०४९
२१-१२-३७ ते ११-१२-३७	३,०७,११,७९,३६५

अनुक्रमणिका

पृष्ठ	पृष्ठ
१ विविध माहिती ६००	बाजारभाव—चीनमधील
२ हिंदुस्थानचा व्यापार आणि हिंदुस्थान सरकार ६०१	कपास कापडाच्या जपानी गिरण्या
३ कर्ज देताना बँकेने बाळगवयाची दक्षता ६०२	५ अमेरिकन धनिकांची चैनबाजी ६०५
४ स्फुट विचार ६०३	६ फेडरल कोर्टात वकिली करण्याची सनद ६०५
कपास आणि हिंदी शेतकरी—सर पुरुषोत्तमदास साह्याची सूचना—धंदेवाइक पैसेवाले काय करणार ?—ग्वालेर सस्थानाना ग्रामसुधारणा व सहकार—साखरेचे वाढते	७ हिंदुस्थान सरकारचे काच कारखान्यांबाबत विपरीत धोरण ६०६
	८ सहकारी चळवळ ६०७
	९ शेती आणि सहकार ६०८
	१० निवडक बाजारभाव ६०९

अर्थ

बुधवार, ता. १५ डिसेंबर, १९३७

हिंदुस्थानचा व्यापार आणि हिंदुस्थान सरकार

हिंद-ब्रिटन व्यापारी कराराच्या वाटाघाटी लढनमध्ये पुन्या झाल्या नाहीत आणि हिंदी शिष्टमंडळ स्वदेशी परत आले. आतां हिंदुस्थानातच चर्चा पुढे चालू व्हावयाची आहे आणि आन्वश्यक वाटल्यास मध्यवर्ती सरकारचे व्यापार मंत्री त्याकरितां पुन्हा विलायतेस जाण्याचा संभव आहे इंग्लंड व हिंदुस्थान ह्याचे मधील व्यापारी कराराच्या बोलण्या-चालण्यासंबंधांत आज घटकेस हा रागरंग आहे. हिंदी व्यापारी शिष्टमंडळ आणि ब्रिटिश व्यापारी प्रतिनिधी ह्यांचा मतभेद कोणत्या बाबीचे संबंधात आहे ह्याविषयी तर्क करण्यात येत आहेत. त्याचे बाबतीत नकी माहिती मिळणे अशक्य असले तरी सामान्य अनुमाने करता येण्यासारखी आहेत तथापि, हा विषय तूर्त बाजूस ठेवला तरी हिंदी व्यापाऱ्यांच्या शिष्टमंडळाने व्यापक दृष्टीने आपले काम केले असल्याबद्दल त्यांचे अभिनंदन करणे आवश्यक आहे हिंदुस्थानचा परराष्ट्रीय व्यापार केवळ इंग्लंड व जपान ह्यांच्याशीच नाही. आमच्या व्यापाराचे दृष्टीने हीं राष्ट्रं महत्त्वाचीं असलीं तरी लहान-मोठ्या प्रमाणात इतर देशांशी हिंदुस्थानची देवघेव चालते, ती सध्यासारख्या मंदीच्या काळात दृष्टीआड करून भागणार नाही ही गोष्ट ध्यानात घेऊन हिंदी व्यापारी शिष्टमंडळाने हिंदुस्थान सरकाराने कोणत्या गोष्टी केल्या पाहिजे ह्याकडे त्यांचे लक्ष वेधले आहे.

सध्या प्रत्येक राष्ट्र आपापली परिस्थिति व गरजा ह्यांस अनुलक्षून इतर राष्ट्रांशी निरनिराळ्या प्रकाराचे व्यापारी करार करीत आहे पूर्वीचा सुळा व्यापार केव्हांच सपला आहे प्रत्येक देश आर्थिक दृष्ट्या स्वावलंबी होण्याची खटपट करीत आहे हे सर्वास सारख्याच प्रमाणात शक्य नाही, हे उघड आहे कारखान्यांस लागणारी काही कच्ची द्रव्ये बाहेरून आणणे आणि आपला विशिष्ट माल परदेशाच्या बाजारात विकणे प्रत्येक राष्ट्रास अपरिहार्य आहे. देशांचे दरवाजे माळाच्या आयात-निर्ग-

तीस सुले नसल्याकारणाने आणि व्यापारावर सरकाराचे नियंत्रण बसले असल्यामुळे प्रत्येक राष्ट्रस दुसऱ्याशी तडजोड व देवाण-घेवाण करून आपल्या व्यापाराचे बस्तान बसविणे भाग आहे. हिंदुस्थानातून गाळिताच्या धान्यासारखा माल पूर्वी जर्मनीत सपत असे. परंतु अलीकडे जर्मनीने मध्य-युरोपियन राष्ट्रांशी स्वतंत्र करार करून तो माल त्यांनी पिकवावा आणि स्वतःस विकवा अशी योजना अमलांत आणली आहे आमचा अमूक जातीचा माल तुम्ही घ्या आणि त्याच्या मोबदला अमूक प्रतीचा माल तयार करून आम्हास पुरवा अशा तऱ्हेची व्यवस्था राष्ट्रं परस्परांत करीत असून जर्मनीने ती घडवून आणण्यात पुढाकार घेतला आहे आणि त्यात बरेच यश मिळविले आहे गाळिताची धान्ये वगैरे हिंदुस्थानाचा माल युरोपियन देशांत स्वपेनासा झाल्यास ह्या देशांचे नुकसान होणार आहे

वरील देशांशी हिंदुस्थानने स्वतंत्र करार करून आपल्या व्यापाराचे संरक्षण करावे अशी सर पुरुषोत्तमदास ठाकुरदास प्रभृति शिष्टमंडळाची सरकारास सूचना आहे बगीच चळवळ झाल्यावर सरकारने जर्मनीत हंबुर्ग येथे व्यापारी हालचालींवर नजर ठेवण्यासाठी एक अधिकारी नेमला परंतु त्याचे कार्यक्षेत्र विस्तीर्ण असल्याकारणाने त्याचे हातून पुरेसे काम होऊ शकत नाही. म्हणून त्याचे ठाणे बर्लिन शहरी हालवण्यांत यावे अशी शिष्टमंडळाची सरकारास शिफारस आहे त्याचप्रमाणे, परराष्ट्रातली व्यापारविषयक माहिती आज दीर्घसूचीपणाने हिंदुस्थानांत उपलब्ध होते, त्या पद्धतीत तात्काळ सुधारणा होणे अगत्याचे आहे असे शिष्टमंडळाने म्हटले आहे हिंदी व्यापार व उद्योग-धंदे ह्यांची नीट जोपासना होण्यास हिंदुस्थान सरकारने दुसऱ्याच्या ओजळीने पाणी पिण्याचे सोडून देऊन त्यासंबंधांत स्वतः जागरूकपणाने योग्य व्यवस्था केली पाहिजे ही शिष्टमंडळाची मागणी सयुक्तिक व न्याय्य असून तिला अनुसरून सरकारने कृति करणे आवश्यक आहे जागतिक व्यापाराची घडी नवीन तऱ्हेने बसवली जात आहे आणि प्रत्येक राष्ट्र आपल्या सोयी-प्रमाणे ती बनवीत आहे अशा स्थितीत हिंदुस्थानने आपल्या आर्थिक हितसंबंधास जागणे जरूर आहे हिंदुस्थान सरकाराने ह्या बाबतीत नेटाने पुढे पाऊल टाकले पाहिजे आणि साम्राज्य सरकाराने त्यास पाठिंबा दिल्यावाचून विधायक कार्य घडून येणे शक्य नाही

१९३४ च्या चांदीविषयक कराराची मुदत सपली

हिंदुस्थान, चीन व स्पेन हे चांदीचा मोठा साठा बाळगणारे प्रमुख देश आणि ऑस्ट्रेलिया, कॅनडा, अमेरिका, मेक्सिको व पेरू हे चांदी उत्पादन करणारे देश ह्यामध्ये लढन येथे जुलै १९३३ मध्ये एक करार झाला. त्या अन्वये हिंदुस्थानाने १ जानेवारी, १९३४ नंतरच्या चार वर्षांत १४ कोटी फाइन ऑस पेक्षा ज्यास्त चांदी विकू नये, असे ठरले. कोणत्याही एका वर्षांत ५ कोटीपेक्षा ज्यास्त ऑसांची विक्री होऊ नये अशी करारांत अट होती सरकारी धोरणाचा चांदीचे किंमतीवर अनिष्ट परिणाम होऊ नये, हा वरील कराराचे मुळाशी हेतु होता. कराराची मुदत ३१ डिसेंबर, १९३७ अखेर सपते, ती लांबविण्याचा हिंदुस्थान सरकारचा विचार नाही. करार सपल्यामुळे चांदीची किंमत उतरेल, असा संभव दिसत नाही.

कर्ज देताना बँकेने बाळगावयाची दक्षता

(ता २७ नोव्हेंबरच्या "अर्थी"त ह्या लेखाचा पूर्वीर्ष आला आहे)
रेल्वे रशिदीवर कर्ज देतेवेळीं रशिदीत दर्शविलेला माल बँकेने स्वतःचे नावावर दाखल करून घेणे इष्ट असते साखरेच्या पोत्याचे ऐवजीं वाळूचीं पोतीं निघालीं, तर रेल्वेस त्याकरिता जबाबदार धरतां येत नाही. कर्जदाराचे शब्दावर विश्वास ठेऊनच बँकेस व्यवहार करावा लागतो, म्हणून चागल्या पतवाल्या जुन्या गिऱ्हाइकाखेरीज इतरांस रेल्वे रशिदीवर कर्ज देण्याचें टाळावें. कर्ज घेणाराचें नाव रशिदीवर माल घेणारा म्हणून असल्या-विषयी बँकेनें खात्री करून नंतर रशिद आपल्या नावावर करून घ्यावी बँकेच्या नावावरच रशिद लिहिली असल्यास फारच उत्तम. रेल्वे कंपनीचें भाडें व इतर देणें बाकी राहिलेले नाही, ह्याविषयी बँकेनें नीट चौकशी करावी.

विमा पॉलिसीचे तारणावर कर्ज देताना अत्यंत दक्षता बाळगणे आवश्यक असते व ह्याकरितां फक्त विश्वासाहें गिऱ्हाइकासच पॉलिसीवर कर्ज घावें. कंपनीकडून पॉलिसीची सोडकिंमत किती होते, त्याचा निश्चित आकडा मागवून त्यापेक्षा कमी रकम कर्जाक घ्यावी. विमेदाराचें वय कंपनीत दाखल झालें असल्या-विषयी बँकेनें खातरजमा करून घ्यावी विमेदार हसे वक्तशीर भरीत रहाणे जरूर आहे व ह्याबाबत बँकेस जागरूक रहावें लागतें. काहीं विशिष्ट प्रकारच्या पॉलिसी बँकेनें तारण घेऊन त्याचा तिला उपयोग होऊ शकत नाही अशा पॉलिसी स्वीकारण्यात येऊ नयेत.

सोन्याचे दागिन्यावर रकम देण्यापूर्वी तारण घ्यावयाच्या दागिन्यावर अर्जदाराची मालकी असल्याविषयी व ते गहाण टाकण्याचा त्यास अधिकार असल्यासबधी त्याचेकडून लेख घ्यावा, पैसे देण्यापूर्वी, एकाद्या लायक सुवर्णकाराकडून दागिन्यातील सोन्याच्या शुद्धतेविषयी, वजनाविषयी, व किंमतीविषयी सल्ला घेण्यात यावा. घराच्या गहाणाचे तारणावर कर्ज देण्यास बँका नासूष असतात, कारण त्यात पैसे दीर्घकाळ पर्यंत अडकून बसतात व पैसे देण्यापूर्वी कायद्याच्या अनेक भानगडी उरकाव्या लागतात. परतफेड ज्यास वक्तशीर करता येईल, अशा अर्जदारासच गहाणावर रकमा घ्याव्या घर कोणत्या वस्तीत आहे, त्याचें क्षेत्रफळ किती आहे, भाडें किती येतें, इत्यादि गोष्टींची बारकाईनें चौकशी करवून इजिनियरामार्फत घराची किंमत अदाजून घ्यावी घर स्वकष्टार्जित आहे कीं आनुवंशिक आहे, आघो तें कोणाकडे गहाण आहे कीं काय, घराखालील जमीन भाड्याची आहे कीं मालकीची आहे, भाड्याचा असल्यास भाडेपट्ट्याची मुदत किती आहे, घरावर कराचा बाजा किती आहे, इत्यादि गोष्टींच हि बँकेनें चौकशी करावी घरावर मालकी दर्शविणाऱ्या कागदपत्राची कायद्याचे सल्लागाराकडून तपासणी करवून घ्यावी व रजिस्ट्रारच्या कचेरीतून मालकीचा निर्वेधपणा निश्चित करून घ्यावा. कायद्याचे सल्लागाराकडून घराच्या मालकाचे निर्वेध मालकीविषयी व त्यास घर विकण्याचा हक्क असण्यासबधी लेखी अभिप्राय मिळाल्यानंतरच बँकेनें पट्ट्या तजवीज करावी घराचा त्रिमा उतरलेला असणे जरूर आहे व ही विमा पॉलिसी बँकेचे नावाने केली जाणे आवश्यक आहे घर सुस्थितीत राखलें जात आहे किंवा नाही, ह्याची बँकेनें मधून मधून चौकशी करावी हुंड्याचा व्यवहार फक्त अनुदार गिऱ्हाइकाशीच करण्यात यावा हुडी विकत घेण्यापूर्वी, ती नाकारली गेल्यास पैशाची

वसुली कशी करावयाची ह्याविषयी गिऱ्हाइकाशी बोलणे केलेले असावे हुंड्या डिस्कॉंट करणे, म्हणजे एका प्रकारानें दोषां तिघांच्या सहीवर रकम कर्जाक देणेच होय हुडी काढणारा हाच वास्तविक निश्चित दिवशीं रकम भरण्यास बांधलेला असतो व हुडी नाकारली गेली तरच तीवग सही करणाऱ्या इतर लोकावर ती जबाबदारी पडते ह्यासाठी, हुंडी काढणाराच्या पतीची शहानिशा नीट केली पाहिजे अनेक हुंड्यावर सहा करणाराचा हुंड्या काढणाऱ्या एकाच इसमाशी फार हितसंबंध गुतलेला नसावा.

शेतकऱ्यांस कर्ज देताना विशेष काळजी घ्यावी लागते, कारण त्याच्या सवंधात प्रातिक सरकारांनीं विशिष्ट कायदे केलेले आहेत. अज्ञान मुलांस कर्ज देता येत नाहीत, कारण त्यांनीं केलेले करार कायदेशीर रीत्या बंधनकारक नसतात त्याचे तफें पाळक कित्येक वेळां कर्ज मागतात, परंतु मुलें वयात आल्यावर त्यास हें कर्ज अमान्य करतां येणें शक्य असते

दुसऱ्याचा कायदेशीर प्रतिनिधि ह्या नात्यानें कोणासहि कर्ज देते वेळीं प्रतिनिधित्वाच्या कायदेशीरपणाची खात्री करून घ्यावी एकत्र हिंदी कुटुंबाच्या नेत्यास कुटुंबाचे हिताचे बाबी-करितां कर्ज उभारता येतें, परंतु कुटुंबातील सर्व पुरुषांची त्यास समति मिळविणें बँकेच्या दृष्टीनें सुरक्षित असतें. ट्रस्टीजना कर्ज देण्यापूर्वी ट्रस्ट डीडची छाननी करून ट्रस्टींच्या कर्ज काढण्यासबधीच्या अधिकाराची शहानिशा करून घ्यावी. भागीदाऱ्या, सयुक्त भाडवलाच्या मंडळ्या इत्यादींकडून येणाऱ्या कर्जाविषयक अर्जांचा विचारहि अशाच प्रकारची पूर्वचौकशी करून नंतरच होणें इष्ट आहे

वरील विवेचनावरून बँकरचें काम किती जबाबदारीचें व जोसमदारीचें असतें हें दिसून येईल. ठेवीदार व कर्जदार ह्यांमधील बँकर हा दुवा होय ठेवीदाराचा बँकेवरील विश्वास एकीकडे वाढविण्यावर व कर्जदाराच्या सापत्तिक परिस्थितीचें पूर्णपणें निरीक्षण करून रकमा गुंतविण्यात कौशल्य दाखविण्यावरच बँकरची कार्यक्षमता अवलंबून राहते. व्यापार व उद्योगधंदे ह्याची जोपासना व वाढ हीं करणें बँकाच्या हातात असतें व बँका आपलें कर्तव्य योग्य रीतीनें पार पाडतात किंवा नाही ह्यावर सर्वसामान्य जनतेचा उत्कर्ष अवलंबून असतो. ठेवीदाराचें हितसंरक्षण करणें हें बँकरचें आय कर्तव्य आहे

(समाप्त)

दि बृहन्महाराष्ट्र शुगर सिंडिकेट लि., पुणे.

नोटीस.

दि बृहन्महाराष्ट्र शुगर सिंडिकेट लि, पुणे या कंपनीच्या भागीदारांची तिसरी वार्षिक साधारण सभा पुणे येथे टिळक स्मारक मंदिरात रविवार ता २६ डिसेंबर १९३७ रोजी दुपारी ४ वाजता भरणार आहे.

समेपुढें येणारीं कामें:—

१ ता ३० नवंबर १९३७ पर्यंतचा ताळेबद, अहवाल व नफातोटा पत्रक मजूर करणें.

२ सन १९३७-३८ सालाकरिता ऑडिटर्स नेमणें व त्याचा मेहनताना ठरविणें

३ अध्यक्ष्याच्या परवानगीनें येणारीं इतर कामें.

तरी सर्व भागीदारांनीं सभेस हजर रहावें अशा विनति आहे.

संचालक मंडळाचे हुकुमावरून,
सी जी. आगाशे अँड को,
मॅनेजिंग एजंट्स

पुणे, ता. ८ १२-३७

स्फुट विचार

कपास आणि हिंदी शेतकरी

अमेरिकेतलें विलक्षण मोठें उत्पादन आणि जपानच्या खरेदीमध्ये घट ह्याचे योगानें कपाशीचे भाव घसरले आहेत आणि ती पिकवणाऱ्या हिंदी शेतकऱ्यावर जबर सकट आलें आहे. कपाशीसारख्या महत्त्वाच्या पिकावर अशी आपत्ति आली असता तिचें निवारण कसें करावें ह्यासंबंधानें अनेक सूचना करण्यात येत आहेत रेल्वेजच्या वहातुकीचे दर कमी करावे इत्यादि सूचना अेमळात आल्या तरी त्याचा म्हणण्यासारखा परिणाम कपाशीच्या किंमतीवर होण्याचा संभव दिसत नाही. हिंदुस्थान सरकारनें ह्या प्रश्न त विशेष लक्ष घातलें आहे असें हि म्हणण्यास जागा नाही. कपाशीची घाऊक खरेदी-विक्री होण्याचें महत्त्वाचें स्थान ईस्ट इंडिया कॉटन असोसिएशनचा बाजार हें होय त्या सस्थेच्या सोळाव्या वार्षिक सभेचे प्रसर्ग अद्यक्ष ह्या नात्यानें केलेल्या आपल्या भाषणात सर पुरुषोत्तमदास ठाकुरदास ह्यांनीं ह्या विषयाची चर्चा केली आणि काहीं विधायक सूचनाहि केल्या हिंदी कपाशीच्या उत्पादनात अलीकडे घाट झाली नसल्यानें त्या मामुली उत्पादनाइतकें पिक ह्या देशांत निघत रहाणें अपारिहार्य व न्यायाचें आहे. ईस्ट इंडियन व नॉर्थ वेस्टर्न रेल्वे ह्यांनीं सामान्य शेतकऱ्यांच्या मालास सहाय होईल अशा रीतीनें वहातुकीचे दर कमी केलेले नाहीत ह्या विषयी त्यांनीं तक्रार केली कपाशीची सरकी काढणें व कापसाचे गठे बांधणें ह्याचे दर कमी केले जावे ह्या सूचनेचा त्यांनीं उल्लेख करून त्याच प्रकारच्या दुसऱ्या सूचना पुढें येण्याविषयीची आपली अपेक्षा व्यक्त केली. कपाशीच्या सध्याच्या भावानें शेतकऱ्यांच्या पदरात काहींच निवळ मिळकत पडत नाही अशीहि माहिती त्यांनीं दिली

सर पुरुषोत्तमदास ह्यांची सूचना

कपाशीचा भाव उतरला आहे, त्यास मजबुती आणण्यासाठी हिंदुस्थान सरकार शेतकऱ्यास द्रव्यसहाय्य देईल अशी आज्ञा करावयास नको असें म्हणून सर पुरुषोत्तमदास ठाकुरदास ह्यांनीं स्वतःची एक महत्त्वाची विधायक सूचना केली. उतरलेल्या भावानें नेहमीपेक्षा अधिक कपास खरेदी करणें हिंदी गिरण्यास शक्य व सोयीचें होईल. त्याची वार्षिक खरेदी २५ लक्ष गाठी असते घदाच्या विशेष आणीबाणीच्या प्रसर्गां त्यास आणखी १० लक्ष गाठी विकत घेता येणें शक्य आहे. आणखी १० लक्ष गाठी पैसेवाल्या लोकांनीं खरेदी करून ठेवल्या तर चालू मोसमात २० लक्ष गाठी फाजील होण्याचा संभव आहे, त्याचा उठाव होऊन कपाशीचे भाव सध्यापेक्षा जास्त घसरणार नाहीत कपास एकदा बाजारात येऊ लागली म्हणजे मागणीच्या मानानें पुरवठा अधिक होईल आणि बाजारभाव कोठपर्यंत घसरतील, ह्याचा नियम नाही एवढ्याकरिता सुमारे १५० रुपयांच्या भावानें धनिकांनीं खरेदी केली तर त्याच्या पैशावर व्याज सुटून शेतकऱ्यास सहाय्य केल्याचें श्रेय त्यांस मिळेल, असें सर पुरुषोत्तमदास ह्यांचें म्हणणें आहे सुमारे १५ कोटी रुपये ह्या कार्मीं गुतवावे लागतील, पण आज चोहोऱ्हे व्याजाचे दर खाली गेले आहेत, तेव्हा आपण सुचवलेला व्यवहार फायद्याचाच आहे अशी त्याची विचारसरणी आहे पुढच्या सालीहि अमेरिकन कपाशीचा पुरवठा चालू वर्षासारखाच मोठा झाला

तर हिंदी कपाशीची लागवड मर्यादित करावी कीं काय, हा प्रश्न उद्भवेल परंतु चालू वर्षी बाजारांत २० लक्ष गाठी फाजील येतील त्याचा वेळीच उठाव झाल्यास हिंदी शेतकऱ्यास त्याच्यावर आलेल्या भयंकर सकटातून वाचवतां येईल, असा सर पुरुषोत्तमदास ह्यांचा युक्तिवाद आहे. धनिक वर्ग त्याचा परामर्श कसा घेतो तें पहावें.

धंदेवाइक पैसेवाले काय करणार ?

सर पुरुषोत्तमदास यांनीं केलेल्या सूचनेसंबंधानें घडेवाइक पैसेवाल्यामध्ये ऐकमत्य आहे असें दिसून येत नाही सूचनेच्या मुळाशी ज्या गृहीत गोष्टी आहेत, त्या पुढे अंशानीं अदाजावर आधारलेल्या असल्यानें त्या अदाजीची माह्यता वादाचा विषय झालेली आहे अमेरिकन सरकारनें कपास पिकवणाऱ्या जमीनदारास सहाय्य देऊन जरूरापेक्षा अधिक माल बाजारात येऊ नये अशी व्यवस्था केली आहे चालू हंगामाचे अखेर हिंदी कपाशीच्या वीस लक्ष गाठी शिष्टक राहतील त्याचा उठाव कसा होणार हा कठीण प्रश्न आहे. पुढच्या सालीं अमेरिकेत कपास किती पिकेल हें सांगता येत नाही आणि त्याचप्रमाणें हिंदी कपाशीची लागवड मर्यादित करता येणें शक्य आहे असें हि म्हणता येत नाही. हिंदी गिरण्यांनीं कापूस खरेदी करून पुरेशी साठवण अगोदरच केली आहे आणि त्याच्याकडून फारसे सहाय्य मिळेल असा संभव दिसत नाही. कपाशीच्या खरेदीत पैसा गुतवणारांच्या दृष्टीनें पाहिलें असता परदेशी मालाच्या मानानें हिंदी कपाशीच्या किंमती अनुकूल नाहीत. केवळ किंमती व त्यांतून मिळणारा फायदा ह्याचा विचार करता ते परदेशी कपासच पसत करतील हिंदी कापूस साठवण्याच्या सोयी चागल्या नसल्यानें अमेरिकेप्रमाणें एका मोसमाचा कापूस दुसऱ्या मोसमात साठवणें पध्दून विकण्यात नुकसान येईल अशी भीति प्रदर्शित केली जात आहे. कपाशीत भेसळ करणें व तीमध्ये पाणी घालणें असल्या वर्तनाविरुद्ध मध्यप्रांतात कायद्याची अंमलबजावणी केली जात आहे. तशा प्रकारचा कायदा मुंबई इलाख्यात करावा अशी सूचना करण्यात आली आहे. विन पाण्याची एका मोसमातली कपास दुसऱ्या मोसमात टिकू शकेल आणि तीमध्ये पैसे गुतवणें सोपें जाईल असें कित्येकांचें म्हणणें आहे वर निर्दिष्ट केलेल्या शकाचें निवारण होऊन काहीं तरी विधायक धोरण आसणें अगत्याचें आहे.

ग्वालेर संस्थानात ग्रामसुधारणा व सहकार

ग्वालेरच्या महाराजांनीं आपल्या सस्थानातील खेडेगांवाची उन्नति करण्याच्या हेतूनें एक कोटि रुपयाचा फंड बाजूस काढला आणि त्यासंबंधाची योजना आखण्याचें काम एका तज्ञाच्या कमिटीकडे सोपविलें. त्याप्रमाणें पंजाबचे ग्रामसुधारणेच्या सात्याचे मुख्य, मि. ब्रेन, अलाहाबादचे मि. हिगिनबॉटम, पुण्याचे प्रो. काळे व कोल्हापूरचे रा. ब. पाटील ह्यांनीं गेल्या आठवड्यात आपल्या चौकशीचें काम सुरू केलें त्यांनीं अनेक सरकारी अधिकाऱ्यांच्या साक्षी घेतल्या आणि हिंदून खेडेगावातल्या शाळा व सहकारी पतपेढ्या पाहिल्या. त्याचा विचारविनिमय चालू असून कमिटीच्या शिफारसी लवकरच प्रसिद्ध होतील. ग्रामोद्दाराच्या कार्याविषयी महाराजांस विशेष कळकळ वाटत असून त्यांनीं ह्या बाबतीत स्वतः चालना दिली असल्याकारणानें हें अत्यंत महत्त्वाचें काम मार्गस लगेच

आणि काहीं तरी भरीव कामगिरी होऊ शकेल असे मानण्यास जागा आहे. प्रो काळे ह्यांच्या सहकारी संस्था व बँका ह्यांचे संबंधातल्या रिपोर्टांतल्या शिफारसीस ग्वालेर सरकारची मान्यता मिळाली असून त्याप्रमाणे कृति घडून येण्याचा मार्ग मोकळा व्हावा म्हणून जानेवारीच्या मध्याचे सुमारास ग्वालेर येथे एक सहकारी परिषद भरवण्याचे ठरले आहे. प्रो काळे ह्यांनी सुचवल्याप्रमाणे जुद्ध महाराज ह्या परिषदेचे उद्घाटन करणार असून सहकारी चळवळीच्या पुनर्घटनेस आणि सुधारणेस चालना देणार आहेत.

साखरेचे वाढते बाजारभाव

साखरेचा बाजारभाव वाढू लागला असल्याने, जावा साखरेच्या निर्गतीस प्रोत्साहन मिळण्याची चिन्हे दिसत आहेत गेली दोन वर्षे जावा साखरेची निर्गत वाढत आहे आजवर जपान हे त्या साखरेचे मोठे गिन्हाइक होते; परंतु जपानने आता आपल्या साम्राज्यातच मोठ्या प्रमाणावर साखरेचे उत्पादन सुरू केले आहे. १९३८ मध्ये जपानला जावा साखरेची गरज भासणार नाही, उलट जपानी साखरेच चीनमध्ये जाऊ लागली आहे युरोपातील देशात मात्र जावा साखरेची आयात वाढत्या प्रमाणावर होत आहे. गेल्या एप्रिलमध्ये लंडन येथे आंतरराष्ट्रीय साखर-कारार ह्याला, तेव्हापासून जावा साखरेचा धंदा चळतीत आहे. १९३५ साली जावा बेटात ३७ साखर कारखाने चालू होते; सध्या ८० कारखान्यांत साखरेचे उत्पादन सुरू आहे. अशा रीतीने वाढत्या बाजारभावाचा फायदा त्या देशास मिळत आहे. इतर देशांप्रमाणे हिंदुस्थानासहि आपली साखर बाहेर पाठविण्याची सवड लंडन येथील योजनेने दिली नाही, असे असूनहि ह्या करारावरील हिंदुस्थानातर्फेची सही कायम करण्यात आली लंडन परिषदेच्या निर्णयास जपानने मान्यता दिली नाही, ही गोष्ट येथे लक्षात ठेवण्याजोगी आहे त्या देशाने वेळीच आपल्या हिताचे रक्षण केले, परंतु हिंदुस्थानास मात्र निर्गतीची बंदी मान्य करावी लागली हिदी कारखानेदारांस साखर निर्गत करणे परवडेल, तरी त्यास तसे करण्यास मुभा नाही, अशी आजची परिस्थिति आहे

चीनमधील कपास-कापडाच्या जपानी गिरण्या

चीनमधील कपास-कापडाच्या गिरण्यापैकी शेकड्या पन्नास गिरण्या जपानी मालकीच्या आहेत शाबाई हे जपानी गिरण्याचे मुख्य केंद्र आहे, ४४ पैकी ३० जपानी गिरण्या येथे आहेत चीनमधून निर्गत होणाऱ्या सुतापैकी व कापडापैकी शेकड्या ८० टक्के माल जपानी बनावटीचा असतो चीनमधील जपानी गिरण्याची स्पर्धा चिनी गिरण्यास भोवते, इतकेच नव्हे, तर खुद्द जपानमधील गिरण्यासहि निर्गत व्यापारात त्यांच्याशी टक्कर द्यावी लागते चिनी गिरण्यापेक्षा तेथीलच जपानी गिरण्यातील मजूर जास्त कार्यक्षम आहेत व त्यांस मजुरीहि थोडी जास्त मिळत, त्याचप्रमाणे जपानी व्यवस्था व देखरेख अधिक कुशल व चोख असते उत्तर चिनात जपानी गिरण्याचा विस्तार होऊ लागला आहे व लवकरच चीनमधील कपास कापडाचे सर्व उत्पादन जपानी मालकीच्या गिरण्यांतून होऊ लागेल, असा रंग दिसतो

औंध स्टेट सेंट्रल बँक लिमिटेड, औंध.

(स्थापना-८ आक्टोबर १९३२)

हेड ऑफिस-औंध (सातारा)

शाखा-आठपाडी, कुडल, गुणदाळ, विचूद स्टेशन व दिवची.

चालू ठेवीवर शेंकडा दीड टका व्याज दिले जाते सेव्हिगज ठेवीवर चेक स्वीकारून शेंकडा अडीच टक्के व्याज दिले जाते. आम्ही मुदतीच्या ठेवीही स्वीकारतो. व्याजाचे दराबद्दल चौकशी करावी

कजें-सोने, चांदी, माल, सरकारी कर्जरोखे वगैरेचे तारणावर कजें दिली जातात

चेक, हुंड्या, ड्राफ्ट वगैरे वसूल करून दिले जातात.

शेअर खरेदीबद्दल व इतर माहितीबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी.

B. R. Vartak

मॅनेजर.

न्यू इंडिया अशुअरन्स कं. लि. मुंबई

(सर्व तऱ्हेचे विमा काम करणारी हिंदुस्थानातील सर्वात मोठी कंपनी)

आयुर्विमा उतरणारा मनुष्य मुख्यत. सालील तीन गोर्शकडे लक्ष देतो.—

(१) कंपनीचे स्थैर्य

(२) उत्तम व्यवस्था

(३) पॅलिसीमधील अटी व बोनस वाटण्याची पात्रता

“न्यू इंडिया” ह्या तीनहि बाबतीत पूर्ण समाधान देईल प्रॉस्पेक्टस मागवा अगर समक्ष भेटा आणि सात्री करून घ्या.

श्री डी. के. जोगळेकर, बी. ए.,

ऑर्गेनायझर ऑफ एजन्सीज,

टिळक रोड, पुणे (२)

नागपूर प्रीमिअर को-ऑपरेटिव्ह हाउसिंग सोसायटी, लिमिटेड.

टिळक पुतळ्याजवळ, नागपूर सिटी

	रुपये
अधिकृत भाडवळ	१,००,०००
जमा असलेले भाडवळ	८५,८००
रिझर्व्ह फंड	४,८१२
इतर फंड	१,४०३
मुदतबंद ठेवी	१,९८,५८६
सेव्हिगज बँक ठेवी	९,०८२
मॅबराकडून येणे असलेले कर्ज	२,७४,४३९
सरकारी रोखे व तत्समान रोख्यात	

गुंतविलेली एकूण रक्कम ४०,७७४

सोसायटी जास्त कमी मुदतीच्या ठेवी स्वीकारते. ठेवीची रक्कम पूर्ण सुरक्षित शेअर्स विकत मिळतात आतापर्यंत डिव्हिडंड पांच टक्क्याहून केव्हाही कमी दिले गेले नाही सोसायटी आपल्या मॅबराना त्यांच्या घराचे तारणावर कर्ज देते

सोसायटीसंबंधीच्या पूर्ण माहितीसाठी पत्र-व्यवहार करा अगर समक्ष भेटा

जॉइंट ऑनररी सेक्रेटरीज

अमेरिकन धनिकांची चैनबाजी

मेजवान्या व नाच ह्यांचे पार्यो लक्षावधि रुपये उघळणाऱ्या चैनबाजी श्रीमंतांच्या लीलाचीं वर्णने हिंदुस्थानांत ऐकू येतात परंतु त्यांस अमेरिकन धनिकानीं मागे टाकले आहे असे म्हणावे लागते. अमेरिकेंत अलोट संपत्ति असलेलीं अनेक माणसे आहेत आणि आपला पैसा कसा खर्चावा ह्याची त्यांस पंचाईत पडते असे दिसते. एखाद्या मेजवानीप्रीत्यर्थ लाख, दोन लाख रुपये उघडण्याचे त्यास काहीच वाटत नाही.

“मिलगेट”-मासिकांत एका लेखकाने ह्या चैनबाजीचे वर्णन केले आहे, ते मोठे मनोरंजक आहे. आपली मुलगी वयात आल्या-बद्दलचा समारंभ एका दपत्याने साजरा केला आणि त्यासाठी अडीच लक्ष रुपये खर्चले. महाग शॅपेन दारूच्या साठ पेट्या, घोड्याच्या शर्यतीचे नमुनावजा रंगण, जगप्रसिद्ध संगीताचा ताफा, ह्या खर्चातल्या बाबी होत्या. दुसऱ्या एका मेजवानीस लेखकाचा मित्र हजर होता, त्याच्या सांगण्यावरून, त्या मज-लसीस सव्वा लक्ष रुपये खर्च आला ह्या मेजवान्या खर्च करण्यात व त्यासाठी नवीन नवीन ढंग शोधून काढण्यात धनिकांची स्पर्धा चालते त्यामध्ये पुष्पगुच्छांचा सडा पडतो आणि दारूचे पाट वहातात. दिवाणखाने चित्रविचित्र रीतीने शुमारण्यांत येतात आणि त्याची नदनवने बनवली जातात.

समाजातील उच्च दर्जाच्या लोकामध्ये आपणास स्थान मिळावे म्हणून महत्त्वाकांक्षी धनिकांची ही धडपड चाललेली असते. श्रीमतीच्या असल्या प्रदर्शनामुळे धनिक वर्गाविरुद्ध लोकमत अर्थातच तयार होतें. इंग्लंडप्रमाणे अमेरिकेंत उमराव, त्यांच्या पदव्या व वीरुदावल्या नाहीत म्हणून त्याच्या जागी पैसेवाले लोक संपत्तीची अशी प्रदर्शने मांडतात, असे सांगण्यात येते. परंतु अमेरिकेंतहि मि रूझव्हेल्ट व इतर राजकारणी पुरुष त्यांच्या ढंगाकडे दुकूनहि पहात नाहीत व आपली कामे करीत असतात. मिसिस रूझव्हेल्ट एखाद्या सामान्य नागरिकाप्रमाणे श्रम करून पैसे मिळवतात आणि त्यातली प्रत्येक पै समाजहितासाठी खर्च होते.

फेडरल कोर्टांत वकिली करण्याची सनद

फेडरल कोर्टाच्या स्थापनेने आता फेडरेशनच्या पूर्वतयारीचे पाऊल आणखी एक पायरी पुढे पडले आहे ह्या कोर्टांत हायकोर्टाचे निकालावरील अपिले चालतील सयुक्त सरकार व प्रांत अग्न फेडरेशनला सामील झालेली सस्थाने ह्याच्यात कायदेशीर हक्कांबाबत वाद उपस्थित झाल्यास फेडरल कोर्ट त्याचा निर्णय करील. ह्या अखिल भारतीय न्यायमंत्रालयात काम चालविण्याची सनद मागणारा वकील प्रातिक हायकोर्टाचा ॲडव्होकेट असला पाहिजे ३१ डिसेंबर, १९३८ पूर्वी सनदीकरिता अर्ज करणारास मागाहून अर्ज करणारापेक्षा उच्च दर्जा मिळेल. त्यानंतर अर्ज करणाराची प्रत त्यांनी प्रातिक हायकोर्टाची सनद केव्हां काढलेली आहे, ह्यावर अवलंबून राहिल सस्थानांच्या हायकोर्टांत काम करणारे वकील एकाद्या ब्रिटिश प्रांताच्या हायकोर्टांत नोंदलेले असल्याखेरीज त्यास फेडरल कोर्टांत उभे रहाता येणार नाही.

“DAWN'S MENSORIUM” makes 6% addition to the monthly income of the family. Prospectus sent free on application. General Manager, “The Dawn of India Life Insurance Company Limited, POONA.”

RELIABLE STENOGRAPHERS AND TYPISTS

ON TEMPORARY & PERMANENT CONTRACTS

Apply—MARATHI KENDRA,

10 BUDHWAR, POONA 2.

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS

41 A, Bruce Street,
Bombay716 Sadashiv Peth,
Poona City

पायोनियर डाइंग हाऊस, पुणे,

रंगीत कापडाचे व चिटाचे व्यापारी

एरोमॅक प्रिंटिंग, सडीकाम, पक्क्या रंगाचे छापकामाचा व रंगविण्याचा कारखाना.

भिकारदास मारुतीरोड, 'दातेवाडी' ६२५ सदाशिव पेठ

स्त्रियांचा आजार

म्हणजे मुख्यत विटाळदोष आणि गर्भाशयांत विषाड होणे होय. आमचे औषध आर्डोमिक्स (आर्तवदोषारि) एका निष्णात स्त्रीरोग-चिकित्सकाचे पाठावरून तयार केलेले असून ५० वर्षांच्या अनुभवाने स्त्रियांच्या सर्व गुण रोगांवर अप्रतिम गुणदायक ठरलेले आहे घुषणी, विटाळ नसणे, थोडा अथवा कष्टदायक होणे, ओटीपोटांत कडा मारणे, अकाली गर्भपान, ज्वर, कडकी, डोके दुखणे, शौचास साफ न होणे इत्यादि विटाळदोष नाहीसे करून गर्भाशय निरोगी करण्याचा हमसास गुण या आर्डोमिक्समध्ये असल्यामुळे वैद्य व डॉक्टर मोठ्या प्रमाणावर वपरीन आहेत. गुणान्वये याची बरोबरी बाजारातील इतर औषधे करू शकत नाहीत किंमत, बाटलीस रु ३ ट. स १२ आणि निराळा. एकदम तीन बाटल्या मागविणारास टपालसंचासह ९ रु हिंदुस्थान, ब्रह्मदेश, व सिलोनसाठी मुख्य विक्रेते.—

धी इंडो फॉरिन एजन्सीज (डिपार्टमेंट नं ६)

२५५/७ पेंडसे चाळ, सदाशिव पेठ, पुणे शहर

महाराष्ट्रातील कंदिलाच्या एका कारखान्यासंबंधांत हिंदुस्थान सरकारचे विपरीत धोरण

(लि. आ. म.)

परवाच्या जुलै महिन्यात हिंदुस्थान सरकारने छोट्या धंद्यांच्या संरक्षणाचा विचार करण्यासाठी एका खास अधिकाऱ्याची नेमणूक करून त्या जागी श्री. नेहरू यांची योजना केली. ज्या ज्या धंद्यांना यापूर्वी प्रयत्न करूनहि काही संरक्षण मिळाले नव्हते, त्यांचे मनांत ह्यामुळे जरा अकुर उत्पन्न होऊन, श्री आर. के. नेहरूनी जी जी माहिती मागितली ती ती त्यांनी उत्साहाने दिली. आतां जे धंदे संरक्षणाचे अभावी पूर्वीच बंद पडले होते त्यांचेकडून जरूर ती माहिती दिळी गेली नसेल. पण प्रांताप्रांतांतील सरकारी औद्योगिक खातीं ती माहिती पुरविण्यास समर्थ नव्हती काय? आपापल्या प्रांतांत काय उद्योगधंदे आहेत, त्यांची आजची स्थिति काय आहे, त्यास कारणे काय आहेत वगैरे माहितीसुद्धा जर त्यांचेकडे नसेल तर मग तीं खातीं आहेत तरी कशाहा हा प्रश्न उद्भवतो असो

ज्या ज्या धंद्यांनी पुरेशी माहिती सरकारकडे दिली त्यांत आपल्या महाराष्ट्रातील ओगले ग्लास वर्क्स लिमिटेड ही कंपनी होती त्यांनी आपल्या कंदिलाच्या धंद्याची सरकारला पाहिजे होती तितकी अगदी पुरेपूर माहिती पुरविली होती. त्यापैकी अमूक एक माहिती चुकीची आहे असे सरकारने मुळीच कळविलेले नाही. उलट आतां आपल्यास काहीं करावयाचे नाही असे मनाशी ठरविलेवर "चीन-जपानचे युद्ध सुरू झाल्यामुळे उत्पन्न झालेली अस्थिर परिस्थिति अशा प्रकारचे संरक्षण देण्यास योग्य नाही" हे एक लंगडे कारण सरकारकडून नुकतेच ही चौकशी बंद केली असल्याचे जाहीर करतांना पुढे करण्यात आले.

यावर मत्तिनाथी करून, आतां पुनः सरकारने ही श्री. नेहरूंचेकडून करविलेली चौकशी का थावविली याची कारणे जास्त विस्ताराने कळणेसाठी "कोणता धंदा संरक्षण देण्यास पात्र आहे हे पहाणेचें काम टॅरिफ बोर्डाचें असलेमुळे सदरहु चौकशी ही कोणत्या धंद्यास संरक्षण द्यायें हे पाहाण्याचे दृष्टीने करावयाची नव्हतीच. हिंदुस्थान व जपान ह्यामधील व्यापार-विषयक वाटाघाटीबाबत नेमलेल्या बिनसरकारी सल्लागारांच्या सांगण्यांत लहानसहान उद्योगधंद्यांना जपानची स्पर्धा भासते असे आले. तशी वस्तुस्थिति कितपत आहे हे पाहाण्याचे दृष्टीनेच ती मुख्यतः करविली" असा खुलासा नुकताच प्रसिद्ध केला आहे असें होतें तर ज्या ज्या धंद्यांनी, उदाहरणार्थ आमचे महाराष्ट्रांतील ओगले ग्लास वर्क्स, लिमिटेड, ह्या कंपनीने, श्री. नेहरूंचेकडे आपापली माहिती पाठवून आपल्यास इतके संरक्षण मिळावें असे लिहिले. त्यांना "ही आमची चौकशी संरक्षण देण्याचे दृष्टीने केलेली नाही" असे त्याच वेळीं कां सांगितले गेले नाही ?

हिंदुस्थानातील उद्योगधंद्यांचे मालाच्या मूळ निपजेच्या किंमती इतकी त्याच तऱ्हेच्या बाहेरून येणाऱ्या परदेशी मालाची बदराच्या अगदी आंत येणे पर्यंतची (म्हणजे सी आय. एफ.) किंमत राहावी असें केले जावें, अशी एक सूचना होती. "छोट्या धंद्याइकाचा माल मुख्यतः गोरगरिवांकरताच असल्याने अशा तऱ्हेचे काहीं केल्यास जनतेला माल महाग पडेल या दृष्टीने असें करणे इष्ट वाटले नाही" असें सरकारने प्रसिद्ध केले आहे. मग हे जर अगोदरच सरकारला कळले होतें तर देशी

उद्योगधंद्यांच्याचेकडून माहिती- तरी कां मागविली ? न कर्त्याचा वार शनवार हेंच यांतील धोरण आहे, असें म्हटले तर तें चुकीचें होईल काय ?

वर उल्लेखिलेल्या धोरणाचे स्पष्टीकरणार्थ म्हणून सरकारने आपले महाराष्ट्रांतील कंदील कारखानदार, ओगले ग्लास वर्क्स लिमिटेड, यांचे उदाहरण देऊन त्यांचे मागणीप्रमाणें करावयाचे झाल्यास परदेशी कंदिलावर ४०० टक्के जकात वाढवावी लागेल असें म्हटले आहे. म्हणजे ओगले यांचे म्हणजे रास्त असून त्यांना संरक्षणाची जरूरी आहे पण त्या बाबतींत ४०० टक्के जकात बसवावी लागत असल्याने तसें करतां येत नाही असा याचा अर्थ आहे.

पण यातहि सरकारने अन्याय, इतकेच नव्हे तर अंधारातून आघात केला आहे. कारण ओगले यांची मागणी जपानी कंदिलावर दडनास ६ रुपये म्हणजे आज उतरलेल्या हुंडणावळीने जपानी माल येतो त्याचेशी तुलना केली असताहि १००-१२५ टक्के व इतर म्हणजे जर्मन, अमेरिकन, वगैरे कंदिलावर सध्या पडते त्यापेक्षा दर दडनास रु. ३ जास्त म्हणजे सध्याचे हुंडणावळीचे मानाने फार झाल्यास ६० टक्के ड्यूटी बसवावी अशी मागणी होती; ४०० टक्के नव्हे ती त्याच्या तिसऱ्या हिश्यानेही नव्हती इकडे वर्तमानपत्रांतून प्रसिद्ध होणारे बातमीत त्यांची मागणी ४०० टक्के जकात बसवावी अशी असल्याचे भासवावयाचे व प्रत्यक्ष मागणी यापेक्षा कितीतरी प्रमाणांत कमी असता त्यांना उत्तर "आपल्यास संरक्षण देण्याजोगी आगळी कस नाही" असें मोघम द्यावयाचे. या धोरणात राष्ट्रीय वृत्तीचा पूर्ण अभाव हा तर दिसून येतोच पण याहीपेक्षा प्रत्यक्ष देशी उद्योगधंद्यांच्यास एक भासवावयाचे व जनतेत त्यांचेबद्दल गैरसमज उत्पन्न करून देशी उद्योगधंद्यास मदत नाकारावयाची या धोरणास काय म्हणावें समजत नाही.

एकीकडे उद्योगधंद्यांचे कळकळीची जाहिरात करावयाची व प्रत्यक्ष उद्योगधंदे चालू आहेत, त्याची परदेशी नाण्याचे भावाचे चढाओढीमुळे गळचेपी झाली तरी दाद घ्यावयाची नाही. अशा तऱ्हेने कारखाने बंद झाल्यास हिंदी कारखानदारांना नालायक ठरवावयाचे व त्यातील बेकार झालेल्या लोकांना नुसताच शांत राहणेचा उपदेश करावयाचा. परंतु ही परिस्थिति किती काळ टिकणार ? आतां काहीं हिंदी प्रजा सरकार म्हणेल तें निमूटपणे मान्य करण्याइतकी निबुद्ध राहिली नाही. तरी वेळींच हिंदी उद्योगधंदे कसे जगतील इकडे सरकारने लक्ष देऊन हिंदी जनतेच्या व कारखानदारांच्या विश्वासास व आदारास पात्र होणेचे धोरण ठेवावे या कामी जनतेनेहि हिंदी कारखानदारांच्या मालास उत्तेजन देऊन त्याच्या मागणीस पाठिंबा द्यावा.

AN OBJECT OF BEAUTY IS A JOY FOR EVER

U. P. GOVERNMENT ARTS AND CRAFTS
EMPORIUM

Hazratgunj, Lucknow.

SOLELY UNDER GOVERNMENT MANAGEMENT.

Has collected and kept on display at their
show-rooms at Hazratgunj

The Selected Artware Objects.

A personal visit will be of unique interest.
BUSINESS MANAGER.

नाशिक जिल्हा सहकारी वृत्त

नाशिक डिस्ट्रिक्ट को. इन्स्टिट्यूटच्या विद्यमाने मु. नादगांव येथे ता. १५-११-३७ पासून २७ ११-३७ पर्यंत को-ऑपरेटिव्ह सेक्रेटरी ट्रेनिंग क्लास सुरू होता क्लासमध्ये नांदगाव, येवला, सटाणा, सिन्नर, मालेगांव या ठिकाणचे विद्यार्थी आले होते. क्लास चालू असलेल्या सुदृतीत मे. एम. जी. शेठे प्रोपगेंडा ऑफिसर, मे. एन. यु. पुरोहित सिनीयर इन्स्पेक्टर मालेगाव, मे. एस. एस. जोशी ब्यांक-इन्स्पेक्टर नांदगाव, श्री. तळपदे मुंबई इन्स्टिट्यूट, मे. के. के. कोष्टी सुपरवायझर, व मे. धर्माजी तान्हाजी पाटील प्रेसिडेंट सटाणा युनीअन, या सर्वांनी क्लासला शिक्षण देण्याचे काम करून व विद्यार्थ्यांना जरूर ती माहिती देऊन मदत केली.

सहकारी परीक्षेचे केंद्र नादगाव ठरविले असल्याने ता. २८ व २९/११/३७ रोजी सेक्रेटरीची तैय्ये परीक्षा झाली. परीक्षेचे वेळी सुपरव्हिजनचे काम करणेसाठी मे. वामनराव गोविंदराव पाटील प्रेसिडेंट नादगाव युनीअन, याना मुंबई इन्स्टिट्यूटकडून सुपरवायझर म्हणून नेमिले होते. परीक्षेस एकदर ३५ विद्यार्थी बसले होते.

परीक्षा संपल्यावर ता. २९/११/३७ रोजी सेक्रेटरी ट्रेनिंग क्लासचा समारोप होऊन मे. धर्माजी तान्हाजी पाटील यांचे अध्यक्षतेखाली छोट्यासा समारंभ झाला व जमलेल्या विद्यार्थ्यांचा निरोप घेण्यात आला.

तासगांव अर्बन को. के. बँक लि.

वरील बँक ता. ६ फेब्रुवारी, १९३६ रोजी नोंदण्यांत आली. ३० जून, १९३७ अखेर बँकेचे सभासद १३६ होऊन भाग भाडवल ४,३६० रु. झाले ३० नोव्हेंबर अखेर भाडवल ५,५७० रु. झाले आहे. ३० जून अखेर १४,४९३ रु. च्या ठेवी होत्या, त्या आता १९ हजारापर्यंत आल्या आहेत. अहवालाचे सालअखेर सभासदाकडे १५,३७६ रुपयांची कर्जे येणे होती; ह्या व्यवहारातहि बँकेची प्रगति झालेली दिसून येते १५,७०० रुपयांची साधी कर्जे व हळदीच्या तारणावरील ३,७०० रु. अशी एकूण १९,४०० रुपयांची कर्जे बँकेने दिलेली आहेत बँकेने हुंडीचा व्यवहार सुरू केला आहे. पेवातील हळदीच्या तारणावरील कर्जांचा व्यवहारहि बँकेस किफायतशीर होईल, असे दिसते. बँकेच्या आतांपर्यंतच्या प्रगतीवरून, ती लवकरच भरभराटीस येईल, अशी अपेक्षा करण्यास हरकत नाही. श्री. सदाशिवराव बाबाजीराव शेठे हे व्यवस्थापक मंडळाचे अध्यक्ष आहेत त्यांस इतर सभासदांचे बँकेच्या कारभाराचे बाबतीत उत्कृष्ट सहाय मिळत असल्याविषयी वार्षिक अहवालांत उल्लेख आहे. प्रॉ. को. बँकेचे श्री. जी. एम. जोशी ह्यांना तासगांव बँकेकडे नेमणूक करून पाठविण्यांत आलेले आहे.

लक्षांत ठेवा] १९३७-३८ सालअखेर [लक्षांत ठेवा

कॉमनवेलथचे तृतीय मूल्यमापन होणार

“जनतेच्या सहानुभूतीमुळेच “कॉमनवेलथ” ने सर्व विमा संस्थांत अग्रस्थान मिळविले आहे व त्याचद्वल आम्ही जनतेचे अत्यंत आभारी आहोत”

श्री. आर. एन. अभ्यंकर, बी. ए., एल.एल.बी.,
मॅनेजिंग एजंट्स,
दि कॉमनवेलथ अँड्युअरन्स कंपनी, लिमिटेड
११ बुधवार पेठ, पुणे नं. २

महाराष्ट्रातील प्रत्येक ठिकाणी भरपूर कमिशनवर एजंट्स नेमणे आहेत तरी विशेष माहिती-
करिता हेडऑफिसकडे पत्रव्यवहार करा

“अर्थ” ग्रन्थमाला

व्यापार, उद्योगधंदे, शेती, सह-
कार, बँकिंग इत्यादि विषयावरील
सोपी व व्यावहारिक उपयुक्ततेची
पुस्तके

१ बँका आणि त्याचे व्यवहार
२ रिझर्व्ह बँक
३ व्यापारी उलाढाली
वरील प्रत्येक पुस्तक लोकप्रिय
झाले आहे.

किं. १ रु. (ट. स. निराळा)
व्यवस्थापक, ‘अर्थ’ ग्रन्थमाला,
पुणे

दि बँक ऑफ महाराष्ट्र लि.

अधिकृत भांडवल १०,००,०००

विक्रीस काढलेले भांडवल ५,००,०००

खपलेले भांडवल २,२३,९००

वसूल झालेले भांडवल १,११,७४०

सर्व प्रकारचे बँकिंगचे व्यवहार केले जातात. सेव्हिंग्स खात्यावर चेक्स काढता येतात या बँकेवरील चेक मुंबईला सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया लि. मार्फत कमिशनशिवाय वसूल केले जातात. बँकेचे नियम, व्याजाचे दर व शेअर बद्दल बँकेकडे चौकशी करावी

M. V. GOKHALE,

मॅनेजर.

काकाकुवा मॅन्शन, लक्ष्मीरोड, पुणे २.

शेती आणि सहकार

तारीख १-१२-३७ रोजी प. सा. जिल्हाच्या कलेक्टरांचे अध्यक्षतेसाली घुळें येथे घुळें तालुक्यातील सर्व पाटील-तलाठ्यांचा जमाबंदी दरबार भरविण्यांत आला, त्यावेळीं सुमारे ५०० लोक हजर होते

या सध्याचा फायदा घेऊन शेतकी सात्याने व घुळें शेतकी सभेने शेतकऱ्याकरिता निरनिराळ्या जातींच्या उत्तम बी-बियाण्यांचे व फळझाडांचे प्रदर्शन भरविले त्यावेळीं शेतकी सात्याचे इन्स्पेक्टर मि. मोदी यांनी प्रदर्शनामध्ये माडलेल्या, जिरिला कपाशी, पुसा नं. ४ चा गहू, अकोला बाजरी, लसूणघासचे बी वगैरे वस्तू प्रत्यक्ष दाखवून त्यापासून शेतकऱ्यांना काय फायदे आहेत हे समजावून दाखविले. तसेच ठोसंडी नागर, पिकावर औषध शिंपण्याचे यंत्र, उपटणीचे यंत्र, सायनोगॅस पंप याचा उपयोग शेतकऱ्यांस कसा होतो हे प्रत्यक्ष दाखविले. त्यानंतर शेतकी सभेचे प्रेसिडेंट श्री. घोगरे यांनी शेतकी सभेचे महत्त्व व त्यापासून शेतकऱ्यांनी कसा फायदा करून घ्यावा याविषयी सांगितले.

नंतर प. सा. जिल्हा को० इन्स्टिट्यूटचे प्रोगॅंडा ऑफिसर श्री. पाटील यांनी शेतकऱ्यांची सध्याची आर्थिक परिस्थिति व तिचा सहकारी चळवळीवर परिणाम ह्याविषयी सविस्तर भाषण केले यापुढे क्रेडिट सोसायट्यावरच नुसते अवलंबून न राहातां नॉन-क्रेडिट सोसायट्या सुद्धा काढून सर्व बाजूंनी एकाच वेळी प्रयत्न झाले पाहिजेत, तरी त्याकरिता पीक संरक्षक सोसायटी, सुसंबंधक सोसायटी, खरेदी विक्रीसघ, को० स्टोअर्स इत्यादी सोसायट्या काढून त्यापासून शेतकऱ्यांनी फायदे करून घेतले पाहिजेत असे त्यांनी सांगितले सोसायट्यातून शेतकऱ्यांना सर्व पैसे रोख न देतां त्यांच्या भवसाधारण गरजा जर सोसायट्यामधून भागवून अगदी जरूरी पुरताच रोख पैसा त्यांना दिला तरच त्यांचे कर्ज हलके होण्याचा संभव आहे असे ते म्हणाले. शेवटी, मामलेदारसाहेबांनी दरबारचा समारोप केला.

पेठ ता. को. सुपरवायझिंग यूनियन लि

१९३६-३७ अखेर वरील यूनियनला १९ सोसायट्या सामील आहेत. यूनियन 'अ' वर्गात आहे. सामील सोसायट्यापैकी 'क' वर्गातील सस्था वाढू लागल्या आहेत. साल अखेर सभासदांची संख्या १,८२८ आहे. २१,८१८ रुपयांच्या मॅंबराच्या ठेवी आहेत व शेअर भाडवळ ६६,६१० रु. आहे बँकेच्या कर्जाचे थकबाकीचे प्रमाण शेकड्या ११ टक्के इतके आहे स्वतःच्या भाडवळाचे खेळत्या भाडवळाशी प्रमाण ५८% पडते प्रत्येक सभासदास सरासरीने १७० रु. कर्ज आहे थकबाकीचे एकूण घेण्याशी प्रमाण ३५ टक्के आहे. सामील सोसायट्यापैकी ३ सोसायट्यांना १,१२८ रु. तोटा झाला व १६ सोसायट्यांना मिळून ७,३०१ रु. नफा झाला ८ सोसायट्यांतील सभासदांना १,५६२ रु. सवलत वाटण्यांत आली. नॉनक्रेडिट सोसायट्याच्या उत्कर्षाकरिता यूनियनने प्रयत्न केले यूनियनची वार्षिक सभा ता. ६-१२-३७ रोजी झाली

अ. भा. ग्रामोद्योग संघ

कागद तयार करण्याच्या व तेल गाळण्याच्या क्रिया शिकविण्याच्या वर्षी येथील वर्गाकरिता मुंबई सरकारने शिष्यवृत्त्या ठेवल्या आहेत, त्यासाठी अर्ज करण्याची अखेरची तारीख २० डिसेंबर, १९३७ ही आहे. श्री वै. ल. मेहता, ०/० पो. बॉक्स न ४७२, मुंबई, ह्यांचेकडे उभेद्वारानी अर्ज पाठवावे व त्याचेकडून माहिती मागवावी

व्ही. पी. बेडेकर आणि सन्स

याचेकडील मसाले, लोणचे आणि पापड यांचा आपले जेवणांत नेहमी उपयोग करा.

पत्ता :—मुगभाट, गिरगाव, मुंबई.

पुणे एजंट :—दत्तात्रय नारायण हेजीब. २०, शुक्रवार.

स्वल्प व्याजाने कर्ज मिळवा

स्वदेशी धव्यांना उत्तेजन देऊन त्यांची योग्य जोपासना करण्यास व स्वतःच्याहि फायद्यासाठी कपनीचे लोन सर्टिफिकेट घेण्यास आजच रु. २२, किंवा प्रथम ६०८ व दरमहा ३ प्रमाणे पुढे १८ भरून १०० ते ५००० कर्ज; अगर कर्ज नको असल्यास रु ५ ते १०० रोख मिळवा. तसेच स्पेशल लोन घेऊन निकड्यांच्या गरजा भागवा. या इन्व्हेस्टमेंटमध्ये रोख रकमा मिळविणे किती फायद्याचे होईल याचाहि विचार करा प्रास्पेक्टस व एजन्सीसाठी २ आप्याची तिकिटें पाठवून लिहा अगर भेटा.

दि हिंदुस्थान इंडस्ट्रियल कंपनी, लि.,

हेड ऑफिस :—गिरगाव, मुंबई.

ब्रँच :—लक्ष्मी रोड, काकाकुवा मॅन्शन समोर, पुणे नं. २

गव्हाचे पोहे

(REGD.) (BLOSSOM) (REGD.)

कित्येकाना गहू खाण्याची इच्छा असते. पण प्रकृतीमुळे अगर हवामानामुळे सोसत नाही अशा ठाकाना हे गव्हाचे पोहे चागले मानवतात. विशेषतः लहान मुलांना सकाळचे किंवा मधल्या वेळेचे खाणे म्हणून ह्याचा उपयोग हितकारी ठरतो

ह्या पोह्याचा तिसट व गोड चिवडा होतो तसेच हे दहा दुधांतून साता येतात.

७५३ सदाशिव
पुणे २.

भास्कर पांडुरंग सहस्रबुद्धे
कारखानदार.

दि साऊंड बँकिंग कॉर्पोरेशन लि.

[स्थापना सन १९३५]

९३।१ लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

कामाची वेळ —

दररोज सकाळी १० ते ३, शनिवारी १० ते १

चाळू ठेवी द सा. द. शं २ टक्के व्याजाने स्वीकारल्या जातात.

सेविंग बँक ठेवीवर द सा. द. शं. ३ टक्के व्याज दिले जाते

मुदतीच्या ठेवी ३ महिन्यांपासून ३ वर्षपर्यंत स्वीकारल्या जातात व्याजाचे दराबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी.

कर्ज : सोने, चांदी, सरकारी रोखे, वगैरे तारणावर रकमा दिल्या जातात

मॅनेजिंग एजंट्स.

निवडक बाजारभाव

बँक रेट (२० नोव्हेंबर, १९३५ पासून)	३%
सरकारी कर्जरोखे	
५% करमाफ लोन (१९२५-५५) ...	१२०-१०
५% (१९३९-४४) लोन ...	१०५-०
४% १९२३ ...	१०८-६
३.३% बिनमुदत ...	९८-६
३.३% १९२७-५० ...	१०६-६
२.३% १९२८-५२ ...	१००-६
निमसरकारी रोखे	
४% पोर्ट ट्रस्ट (विगर गॅरंटी व लाभ मुदत) ...	११०-०
४% मुबई म्युनिसिपल (लाभ मुदत) ...	१०९-८
४% मुबई सिटी इन्फ्रस्ट्रक्चर ट्रस्ट बॉन्ड (७० वर्षे मुदत) ...	१०९-८
४% व्हेस्टर कर्ज (१९५३-६३) ...	११२-४
५% व्हेस्टर कर्ज (१९५५) ...	१२३-०

मंडळ्यांचे भाग

(कसातील पहिला आकडा भागाची दर्शनी किंमत, दुसरा आकडा शुद्ध झालेले भांडवल व कॅसानंतरचा आकडा वार्षिक डिव्हिडंड दर्शवितो)

बँका

बँक ऑफ इंडिया (१००-५०) १०% ...	१२१-०
बँक ऑफ बरोडा (१००-५०) १०% ...	११७-०
सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया (५०-२५) ६% ...	२९-१२
इंपीरिअल बँक (५०) १२% ...	१५७५-०
बचि प्रॉ को बँक (५०) ५% ...	५८-८
रिझर्व्ह बँक (१००) ३.३% ...	१२६-०

रेल्वेज

दौंड-बारामती (१००) ४.३% ...	१०४-४
पाचोरा-जामनेर (१००) ४.३% ...	९४-१२
अहमदाबाद प्रांतज (५००) १०% व ६ रु आ बोनस १५८-१२	
नापी व्हॅली (५००) ७.३% ...	७६१-१२

वीज

बचि ट्रॅन्से ऑर्डि. (५०) १०% ...	१२२-३
कराची (१००) ९% ...	२३०-०
पुणे इलेक्ट्रिक (१००) ९% ...	२१६-४
टाटा पॉवर ऑर्डि (१०००) ५.३% ...	१२२७-८
आंध्र व्हॅली ऑर्डि (१०००) ७.३% ...	१५०५-०

इतर

बिलापूर श्रृंगर (५०) ८ रु. ...	१७६-४
इन्फ्रस्ट्रक्चर ट्रस्ट (१००-५०) २ रु ...	४९-८
शिंद्या स्टीम (१५) १ रु. ...	२३-४
न्यू इंडिया विमा (७५-१५) १ रु ४ आ ...	४०-१४
ओरिएंटल विमा (२००) १२५ रु. ७५ रु. बोनस ..	४,२५०-०
टाटा आयर्न प. प्रे. (१५०) ६% ...	२०२-८
टाटा आयर्न दु. प्रे. (२००) १५ रु. २ आ. ...	१६३-०
टाटा आयर्न ऑर्डि. (७५) १० रु. ...	२६८-०
टाटा आयर्न डिफंड (३०) ३६ रु. ३ आ. ६ पे ...	१,२००-०

सोन-चांदी-साखर

सोन (मिंट) प्रत्येक तोळ्यास ...	३४-७३
चांदी (मिंट) प्रत्येक १०० तोळ्यास ...	४६-१३
साखर जावा (तयार) प्रत्येक हड्डेवेटास ...	१५-९
” केसर प्रत्येक मणास ...	११-४
” सरया प्रत्येक मणास ...	११-२

श्री.

सांगली (S M O.)

ता. २८-३७

कु. सा. न. वि. वि.

“आपले जा. न. ६५२ ता. २७/७/३७ चे आलेले सर्व्हर पोचले. त्यांत नमूद असलेपमाणे बॉन्ड मागणीबद्दल अर्ज पुरा करून या सोबत ठेविला आहे. पूर्वीचा नं. २३३३ चा (कल्पतरू) बॉन्ड भरपाई करून या लगत पाठविला आहे. माझे बाढवर लागलीच बक्षीस मिळाल्याकारणाने आनंद वाटतो व मी आपला त्याबद्दल अत्यंत आभारी आहे. कळावे लोभ अ. हे वि

आपला.

(सही) रघुनाथ गोपाळ साखरे

C/o मॅजिस्ट्रेट वर्ग १ ऑफिस, मु. पो. सांगली”

दुसरी बक्षीस वांटणी साधण्यास आताच ‘कल्पतरू बॉन्ड’ विकत घ्या.

लिहा अगर भेदा:-भे. केळकर ब्रदर्स, स्पेशल एजंट्स, बुधवार चौक, पुणे. श्री. डी. रा. अभंग, स्पे. ऑ. सातारा सिटी.

महाराष्ट्र इन्शुरे कं. लि. कऱ्हाड जि सातारा.

CONFIDENCE

is a worth-while asset in business building. The success that has attained Hindusthan's efforts to serve the public has its origin in public confidence, its

YEARS OF

Efficient Management, Fair Dealings, Prompt Settlement of Claims, Liberal Terms, Enterprize, Judicious Reserves, Sound Investments, Huge Assets and Useful Service

HAS CREATED

PUBLIC CONFIDENCE

The following figures will convince you

NEW BUSINESS

Last year 1936-37

Exceeds

2 CRORES & 82 LAKHS

BONUS

PER THOUSAND PER YEAR

On Endowment Rs. 23 | On Whole Life Rs. 20

HINDUSTHAN

Co-operative Insurance Society, Ltd.

(ESTD 1907)

Branches Bombay, Madras, Delhi, Patna, Lahore, Lucknow, Dacca

Office throughout India & the East

S. C. MAJUMDAR, MANAGER - Bombay Branch.

POONA OFFICE — 180, Budhwar Peth

— मन प सं त का म —

वक्तरीर] रिसकूड ब्रदर्स-टेलर्स [मंठी
पणाची] सदाशिव हौदानजिक, पुणे

जुन्या घरांची दुरुस्ती काळजीपूर्वक करून दिली जाते.
भेटा अगर लिहा.—

भाऊ गंगाधर साठे, कंत्राटदार
चिमण्या गणपति, सदाशिव ५१२, पुणे

UNEMPLOYMENT
NO MORE

अखिल हिंदुस्थानांत पहिल्या
प्रतीचें अत्यंत लोकप्रिय
झारापकर टेलरिंग
कॉलेज

आप्पा बळवत चौक, पुणे २
[माहितीपत्रक मागवा]

उंसाची नवी लागवड सुरु झाली.

—कार्यक्रम— } डिसेंबर १९३७ मशिनरीचा दुसरा हप्ता
} जानेवारी १९३८ मशिनरीचा तिसरा हप्ता } मुंबईस येणार.
} फेब्रुवारी १९३८ मशिनरीचा शेवटचा हप्ता

साखरेचे भाव वाढले त्या प्रमाणांत नफाही वाढणार.

शेअर आज घेऊन ठेवा; पुढें शेअरचे भाव वाढतील.

॥ विश्वासः फलदायकः ॥

सविस्तर माहिती व शेअर फॉर्मस खालील पत्त्यावर मिळतील.

दि बृहन्महाराष्ट्र शुगर सिंडिकेट लि. पुणे.

२५७ बुधवार पेठ, पुणे २.

द.कृ.सांडू ब्रदर्स चेंबर-मुंबई.

याचे
ओरिजिनल

मेदूचे विकार
— व —
डोके दुरवणे
यावर

ब्राह्मी तेल

वाळित काढा

मुलांकरिता
बाळकडू.
कुमारी आसव

नं १ दहा दिवसात घेणेचा
नं २ दहा दिवसानंतर घेणेचा.

मुख्य दुकान: ठाकुरदार, झारापापळ व दादर

पुणे एजंट.—ठाकूर आणि क, जोगेश्वरी नाका, पुणे २

भारतीय अर्थशास्त्र

लेखक:—प्रो वा गो काळे व प्रो व गो कर्वे
पृष्ठसंख्या सुमारे ५५०, किंमत पांच रुपये

प्रथमतः अर्थशास्त्राच्या सामान्य तत्त्वांचें विवेचन करून पुढें हिंदुस्थानाच्या सांपत्तिक व औद्योगिक परिस्थितीचा ह्या ग्रथात विस्तरश विचार केलेला आहे. हिन्दी संस्कृति, राष्ट्रीय अर्थशास्त्र, शेतकीचा धदा, मजुराची चळवळ, हुडणावळ, सहकारी चळवळ, सरक्षक धोरण, करपद्धति वगैरे सर्व महत्त्वाच्या प्रश्नांचें सागोपांग विवेचन केलेलें वाचकास आढळेल.

हे पत्र पुणे, पेठ भांबुडा घ. नं ९१५१९ कार्यभूषण छापखान्यात रा. अनंत विनायक पटवर्धन यांनी छापिलें, व रा श्रीपाद वामन काळे, बी. ए., यांनी 'दुर्गाधिवारस', भांबुडा, घ. नं. ९२७१३, पुणे शहर, येथें प्रसिद्ध केले.